

GÜLŞANÎ, HAFİZ (1878-1918)*

Âşık

Mehmet Öcal OĞUZ

Anahtar Kelimeler: Gülşanî, Âşık Edebiyatı, Sorgun, Yozgat, 19. Yüzyıl Türk Edebiyatı

Asıl adı Hafız olan âşık, 1878'de Yozgat Sorgun'un Dedik kasabasında doğmuştur. Dalmızrak Oğullarından Osman Ağa'nın oğludur. Üç yaşında geçirdiği çiçek hastalığından sonra görme yetisini kaybetmiş ve civarda Kör Hafız olarak anılmıştır. Civarın zengin ailelerinden birine mensup olan Gülşanî, babasının odasına gelerek sanatını icra eden âşıkları dinleme ve tanıma imkânı bulur. Odasında her kış âşık karşılaşmaları düzenleyen, ödülleri veren Osman Ağa, çocuğunun hayatının tek tesellisi olarak saza ve âşıklığa heves etmesine izin verir. Böylece, odalarına gelen âşıklardan saz çalıp şiir söylemeyi öğrenen Gülşanî, zaman zaman onlarla atışmalar da yaparak sanatını ilerletir. 1918'de vefat eder (İşıtman 1977: 7929-7930).

Gülşanî'nin söylediği şiirlerden bazıları kendi köyünde bugün de ezgili olarak okunmaktadır. Elimizde üç şiiri bulunan Gülşanî, okuryazar olmaması, bir mesleğinin bulunmaması, saz çalması ve şiir söylemeyi âşıklardan öğrenmesi ile Yozgatlı şairler hakkında yapılacak genellemenin dışına çıkan birkaç simadan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Hakkındaki çok az bilgiye ve eldeki üç şiirine bakarak, Gülşanî'nin "âşıklık" geleneği içerisinde yetişen istisnai şairlerden biri olduğunu söylenebilir.

Eserlerinden Örnekler

Koşma

Gözlerin süzerek hopcivan geldi
Gayet güzellikte hürdane imiş
Geline ruyumdan bir buse aldı
Ağzında dişleri dürdane imiş
Mecnun oldum yâr cemalin görünce
Seni görüp muradıma erince
Selvi fidan gibi boyları ince
Âferin doğuran merdane imiş
Gün-be-gün artmakta hem şöhretimiz
Bulunan ahablar eylesin methimiz
Dalmızrak oğludur aslî zatımız

Gülşanî Dedik'te bir tane imiş

Işıtman, Mahmut. “Âşık Gülşanî”. *Türk Folklor Araştırmaları*. 17 (332): 7929-7930.

Kaynakça

İŞİTMAN, M. (Mart 1977). “Âşık Gülşanî”. *Türk Folklor Araştırmaları*. 17 (332): 7929-7930.

OĞUZ, M. Ö. (1994). *Yozgat'ta Halk Şairliğinin Dünü ve Bugünü*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yay.

* Bu madde, Mehmet Öcal OĞUZ, "GÜLŞANÎ, Hafız", Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü, <https://teis.yesevi.edu.tr/madde-detay/gulsani-hafiz> adresinden Türk Edebiyatı İsimler Sözlüğü tarafından verilen izinle alınmıştır.